

Ulkoasiainneuvosto (kehitys) 26.5.2025; tiedotus eduskunnalle

Ulkoasiainneuvoston varsinaisina aiheina oli kehitysrahoitus, liittyen erityisesti tulevaan kehitysrahoituskonferenssiin Sevillassa, ja EU:n ja Afrikan suhteet, EU-Afrikan unioni -ulkoministerikokouksen seuranta-asiana. Afrikka-suhteiden osalta EU:n on terävöitettävä viestintäänsä valmistautuessa tulevaan EU-AU-huippukokoukseen. EU:n ja Afrikan maiden yhteistyölle monenvälisillä foorumeilla olisi potentiaalia. Kehitysrahoituksen osalta on tärkeää tukea uusia rahoitusratkaisuja (ml. kumppanimaiden kansallinen rahoitus).

Ajankohtaisaiheena oli Ukraina, ja epävirallisen lounaskeskustelun aiheena EU:n ulkosuhteet 2027 jälkeen. Komission ehdotusta uudeksi rahoituskehikseksi odotetaan heinäkuussa. Keskustelussa todettiin, että rahoituksen on vastattava EU:n strategisia prioriteetteja.

Ulkoasiainneuvosto kokoontui kehitysministerikokoonpanossa 26.5.2025 Brysselissä. Suomea kokouksessa edusti ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio. Ulkoasiainneuvoston aiheina oli kehitysrahoitus, EU-Afrikka -suhteet (seuranta EU-AU-ministerikokouksesta) sekä epävirallisen lounaskeskustelun aiheena EU:n ulkosuhteet 2027 jälkeen. Lisäksi ajankohtaisaiheena käsiteltiin Ukrainaa.

A-asiakohdat

Kehitysministerikokouksessa hyväksyttiin seuraavat neuvoston päätelmät liittyen kehitysyhteistyöhön:

1) päätelmät kehitysrahoituksesta 2) päätelmät vuoden 2024 vuosiraportista koskien EU:n ulkoisten toimien toimeenpanoa vuonna 2023 ja 3) päätelmät Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksesta 18/2024, joka käsittelee EU:n taloudellista tukea tarkastukseen valittujen kumppanimaiden terveydenhuoltojärjestelmille.

Kehitysrahoitus

EU:n ulkosuhteiden korkea edustaja Kallas katsoi, että kehitysrahoitus on kumppanimaiden ykkösprioriteetti ottaen huomioon haastavan kansainvälisen kontekstin. EU:n tulee osoittaa luotettavuutensa ja johtajuutensa, mutta samalla EU:n on oltava strateginen ja fokusoitu toimissaan. Kallas nosti esiin prioriteetteina EU:n itäisen ja eteläisen naapuruston, muuttoliikkeen, turvallisuuden ja ihmisoikeuksien, demokratian ja arvojen puolustamisen. On tärkeää viedä viestiä EU:sta luotettavana kumppanina, mihin tulee tilaisuus tulevassa Sevillan kehitysrahoituskonferenssissa. Korkea edustaja Kallas vetosi jäsen maihin, jotta nämä osallistuisivat korkeimmalla mahdollisella tasolla Sevillan konferenssiin ja voisivat siellä yhteisiä koordinoituja viestejä. Kansainvälisen kehitysrahoitusarkkitehtuurin uudistaminen on tärkeää, mutta samalla myös kansainvälinen veroyhteistyö ja kumppanimaiden velkojen hallinta. Korkea edustaja Kallas nosti esille myös tuen hauraille konteksteille, rauhan pyrkimyksille, yksityissektorin mobilisoimiselle ja YK-uudistuksen tukemiselle. Kehitysrahoituksessa tarvitaan myös ei-perinteisiä rahoitajamaita.

Kansainvälisistä kumppanuuksista vastaava komissaari Síkela painotti Sevillan konferenssiin menemistä yksimielisenä ja nosti esille kolme tavoitetta: 1) yksityisen pääoman saamisen mukaan 2) kehittyvien maiden kotimaisen tulopohjan vahvistamisen 3) eurooppalaisen lähestymistavan kehitykseen edistämisen Sevillassa.

Euroopan investointipankin (EIP) pääjohtaja Calviño nosti esille EIP:n proaktiivisen hanketoiminnan EU:n ulkopuolella ml. yksityissektorin mobilisoinnissa, naisten voimaannuttamisen tukemisessa ja ilmastositoumusten toimeenpanon edistämisessä.

Jäsenmaiden puheenvuorot olivat varsin yhteneviä. Niissä toistuivat pääviestit siitä, miten EU:n on osoitettava olevansa luotettava kumppani nykyisessä tilanteessa. EU:n osuus maailmanlaajuisesta virallisesta kehitysavusta kasvaa Yhdysvaltojen leikkausten myötä. Useat jäsenmaat katsoivat, että EU:n toimissa on keskityttävä Euroopan naapurustoon, Ukrainaa unohtamatta. Monissa puheenvuoroissa otettiin esille myös EU:n esiintyminen yhtenäisesti tulevassa Sevillan konferenssissa ja kunnianhimoisen lopputuloksen saavuttaminen. Jäsenmaat pitivät tärkeänä, että EU osoittaa vahvan tukensa monenväliselle järjestelmälle. Osa antoi jo yleisen tukensa YK:n ja kansainvälisten kehityspankkien/rahoituslaitosten uudistamiselle, kun taas osa nosti esille, että olemassa olevia mandaatteja tulee kunnioittaa ja uusia järjestelyjä ei tule luoda. Laaja joukko jäsenmaita katsoi, että EU:n tulee tukea uusia rahoitusratkaisuja, joihin sisältyy myös kumppanimaiden kansallinen rahoitus. Useat jäsenmaat toivat esille sen, ettei julkinen rahoitus yksin riitä vastaamaan kestävä kehityksen tarpeisiin, minkä vuoksi myös yksityinen pääoma ja innovatiivinen rahoitus ovat erittäin tärkeitä ml. kansainvälisten kehityspankkien osallistuminen ja Global Gateway -hankkeet. Lisäksi kumppanimaiden vaikea velkatilanne nostettiin esille useissa puheenvuoroissa.

Suomen puheenvuorossa korostettiin kehitysmaiden kotimaisen tulopohjan vahvistamista ja yksityisten investointien kasvattamista, priorisoiden markkinoiden rakentamista eurooppalaisille yrityksille. Suomi piti tärkeänä monenkeskisen järjestelmän puolustamista ja EU:n roolia luotettavana kumppanina. Suomi tuki korkeaa edustaja Kallaksen ja komissaari Síkelan näkemyksiä Team Europe-lähestymistä vasta. Suomi nosti esille kaupan ja kehityksen välisen yhteyden ja tähän liittyvät mahdollisuudet.

EU:n ja Afrikan suhteet

EU-AU-ulkoministerikokouksessa 21.5.2025 oli Afrikan puolelta hyvä osanotto ja kokousta pidettiin onnistuneena.

Korkea edustaja Kallas korosti Afrikan yhteistyöpotentiaalia. Huomioiden globaalit jännitteet, on tärkeää, että EU on läsnä Afrikassa. Nyt on katsottava eteenpäin tulevaan huippukokoukseen ja sen toivottuihin tuloksiin. On panostettava toimiin monenvälisillä foorumeilla, potentiaalia olisi suurempaan yhteistyöhön huomioiden, että EU jäsenmaineen on Afrikan suurin tukija.

Komissaari Síkela nosti esiin Global Gatewayn, se vastaa toiveisiin investoinneista. Seurantaa on kuitenkin vielä kehitettävä, samoin viestintää EU:n toimista. Myös jäsenmaat nostivat nämä esiin.

Jäsenmaat olivat tyytyväisiä siihen, että ulkoministerikokous saatiin pidettyä, ja että siitä saatiin ulos julkilausuma. On myös tärkeää ylläpitää säännöllisiä yhteyksiä Euroopan ja Afrikan välillä myös korkean tason kokousten välissä.

Jäsenmaiden puheenvuoroissa nostettiin myös esiin, että molemmilla maanosilla on intressi kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän ylläpitoon, ja EU:n ja Afrikan unionin yhteistyölle on potentiaalia mm. YK-uudistuksissa. Euroopan on tuettava Afrikan maiden tavoitteita, jotta Afrikan maiden ääni kuuluisi paremmin mm. YK:ssa.

Lisäksi jäsenmaat nostivat esille mm. Afrikan vapaakauppa-alueen tukemisen, teknologiaosaamisen välittämisen sekä arvot työn pohjana. Puheenvuoroissa korostettiin tasavertaisia kumppanuuksia, kaupan merkityksen kasvun ja avun käyttämisen katalyyttisemmin. Myös muuttoliike nostettiin esiin.

Suomen puheenvuorossa peräänkuulutettiin kauppaa ja molemminpuolisesti hyödyttäviä kumppanuuk-sia. On tuettava Afrikan vapaakauppa-aluetta. Puheenvuorossa nostettiin esille myös mekanismit lait-tomasti maassa olevien palauttamiselle ja ehdollisuus: apua ei tulisi antaa maihin, jotka eivät ota kan-salaisiaan vastaan, ja enemmän tukea tulisi antaa niille Afrikan maille, jotka tukevat Ukrainaa.

Ukraina

Korkea edustaja Kallas korosti tarvetta sodan lopettamiselle, Komissaari Síkela Ukrainan makrotalou-dellisen tilanteen vakauttamista. Euroopan investointipankki kertoi jälleenrakennuksen toimeenpanosta Ukrainassa ja rahoitustarpeista.

Suomen puheenvuorossa nostettiin esille eurooppalaisten yritysten mukana olo tehokkaana keinona Ukrainan tarpeisiin vastaamiseksi, samalla tuodaan eurooppalaista osaamista Ukrainaan. Jälleenra-kennustyöhön tarvitaan myös vientitakuulaitokset.

Muut asiat

Kokouksessa kuultiin 27.–28.3. järjestetyn Nutrition for Growth -huippukokouksen tuloksista. Yhteensä kokouksessa ilmoitettiin 29,5 miljardin euron sitoumuksista aliravitsemuksen haasteisiin vastaamiseksi. EU:n (komissio ja jäsenmaat) Team Europe-tukilupaus huippukokouksessa oli yhteensä 6,5 miljardia euroa.

Lisäksi suuri joukko jäsenmaita (ml. Suomi) nosti esille pk-yritysten roolin edistämisen Global Gate-wayssä.

Epävirallinen lounaskeskustelu: EU:n ulkosuhteet 2027 jälkeen

KE Kallas alusti monivuotisen rahoituskehityksen neuvottelujen tapahtuvan haastavassa ajassa: tarpeet ovat merkittävät, mutta resurssit rajalliset. Toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi. Ulkosuhtei-den tulee olla ennustettava, uskottava kokonaisuus, mutta toimintaa tulee myös modernisoida. Kehi-tyksellä on vahva yhteys ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan ja rahoituksen on vastattava EU:n strategisia prioriteetteja.

Komissaari Síkela totesi, että kun maailmalla epävarmuus kasvaa, EU:n tulee olla uskottava, vakaa kumppani. Meidän tulee pitää kiinni arvoista, normeista ja standardeista. Riittävä rahoituksen taso tar-vitaan. Rahoituksen tulee olla myös ennustettavaa, samalla kun joustavuutta tarvitaan enemmän. Ra-hoituskehitysesityksen odotetaan valmistuvan heinäkuussa.

Jäsenmaiden puheenvuoroissa Ukraina nousi vahvana painotuksena, samoin laajentuminen yleisem-min. Myös EU:n luotettavan ja ennustettavan kumppanin roolia painotettiin lukuisissa puheenvuoroissa, samoin joustavuutta. Moni korosti neuvoston strategista ohjausroolia. Turvallisuus ja kilpailukyky ko-rostuvat tulevassa kehityksessä. Jäsenmaiden välillä on jonkin verran eroja siinä, korostavatko ne pe-rinteisempää kehitysyhteistyötä vai kaupan ja kehityksen yhteensovittamista.

Suomen puheenvuorossa korostettiin kokonaisvaltaisuutta, kaupan ja kehitysyhteistyön yhteyttä sekä Global Gatewayn roolia.

Suomen edustajat

Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio.

Mukana delegaatioissa olivat myös ulkoministeriön kehityspoliittisen osaston apulaisosastopäällikkö Ramses Malaty, diplomaattivastustaja Laura Quist ja EU-yksiköstä vastuuvirkamies Terhi Paikkala.